

ДО:
Г-Н ПЛАМЕН МЛАДЕНОВСКИ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ЗА
ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

Изх. Номер 121/20.10.2026 г.

СИГНАЛ

от

Асоциация за производство, съхранение и търговия на електроенергия (АПСТЕ)

ОТНОСНО: Незаконосъобразни ограничения на междузоналния преносен капацитет по електрическите междусистемни връзки между Гърция и България от страна на гръцкия оператор на електропреносната мрежа („ADMIE/IPTO“)

Уважаеми г-н Председател,

I. ЦЕЛ И ОБОБЩЕНИЕ НА СИГНАЛА

1. АПСТЕ, сдружение с нестопанска цел, което подкрепя развитието и пазарна интеграция на технологии за производство на енергия от възобновяеми източници и технологии за съхранение и търговия с енергия, се обръща към Комисията за енергийно и водно регулиране („КЕВР” или „Комисията”) с оглед правомощията на КЕВР съгласно Закона за енергетиката („ЗЕ”) и приложимите разпоредби на правото на Европейския съюз.

2. Целта на настоящия сигнал е да насочи вниманието на КЕВР към продължаващ и сериозен модел на потенциално незаконосъобразни ограничения, налагани от гръцкия оператор на електропреносната мрежа („ADMIE/IPTO“), под надзора на гръцкия регулаторен орган в областта на енергетиката („RAAEY“), върху междусистемния преносен капацитет по електрическите междусистемни връзки между Гърция и България. Тези ограничения пряко и съществено увреждат българските участници на пазара, възпрепятстват функционирането на вътрешния енергиен пазар и нарушават задължителни разпоредби на Регламент (ЕС) 2019/943 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно вътрешния пазар на електроенергия („Регламентът за електроенергията“), Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия („Директивата за електроенергията“) и предходния Регламент (ЕО) № 714/2009 – за периода на неговото действие.

3. АПСТЕ отправя до КЕВР искане да:

- (а) образува производство и упражни регулаторните и надзорните си правомощия по ЗЕ, за да разследва и отстрани въздействието на тези ограничения върху българските участници на пазара и българската електропреносна система;
- (б) изиска от „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД („ЕСО ЕАД“), българския оператор на електропреносната мрежа, да предостави всички относими данни и да отстоява правата на България в координацията си с ADMIE/IPTO;
- (в) се ангажира с RAAEY на двустранна основа и, ако не може да бъде постигнато съгласие, отнесе въпроса до Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия („АСРЕ“) и Европейската комисия; и
- (г) приеме всички мерки в рамките на своята компетентност за защита на междузоналния капацитет, премахване на пречките пред участието на пазара на операторите на BESS и производителите на електрическа енергия и насърчаване на интегрирането на българския и гръцкия пазар на електроенергия.

4. Подробните фактически, правни и регулаторни основания за тези искания са изложени в следващите раздели. Изложените в сигнала правни квалификации се основават на наличната към момента информация. АПСТЕ отправя искане КЕВР да установи фактите и наличието на нарушения в рамките на проверката, включително чрез изискване на данните по т. 34(б).

II. КОМПЕТЕНТНОСТ И ПРАВОМОЩИЯ НА КЕВР ПО ЗЕ

5. ЗЕ предоставя на КЕВР всеобхватен набор от правомощия, които са пряко относими към въпросите, повдигнати в настоящото изложение. Основните разпоредби са следните:

- (а) Контрол върху ограниченията на капацитета от Оператора на преносната система („ОПС“): чл. 21, ал. 1, т. 8з оправомощава КЕВР да осъществява контрол по отношение на възможността операторите на преносни системи да налагат ограничения на предоставения капацитет или оперативни ограничения, въз основа на прозрачни и недискриминационни процедури, които не създават пречки за навлизане на пазара.
- (б) Правила за достъп до мрежата и съоръжения за съхранение: чл. 21, ал. 1, т. 13 предвижда, че КЕВР определя правилата за достъп до електропреносната и газопреносната мрежа, съответно до електроразпределителната и газоразпределителната мрежа и съоръженията за съхранение на природен газ, включително норми за качество на услугите и доставките, и при необходимост ги преразглежда с оглед осигуряване на ефективен достъп. Точка 13а изрично предвижда КЕВР да определя мерки за достъпа до мрежата на съоръжения за съхраняване на електрическа енергия, включително отстраняване на пречки, които възпрепятстват достъпа до пазара на електрическа енергия на операторите на тези съоръжения и на производителите на енергия от възобновяеми източници.

(в) Правомощие за изискване на информация: чл. 21, ал. 1, т. 16 оправомощава КЕВР да изисква всякаква информация и документи, свързани с функционирането на енергийния пазар, включително договори за доставка, пренос, разпределение и съхранение, както и всички последващи споразумения към тях. Това се подкрепя от чл. 78, който дава право на контролните органи на КЕВР да изискват данни, информация и експертни становища.

(г) Трансгранично сътрудничество: чл. 21, ал. 1, т. 28 предвижда, че КЕВР осъществява сътрудничество по въпроси от трансграничен характер с регулаторните органи на други държави - членки на Европейския съюз, и с АСРЕ, сключва споразумения за сътрудничество с национални регулаторни органи.

(д) Прилагане на обвързващи решения на ЕС: чл. 21, ал. 1, т. 31 изисква КЕВР да прилага и контролира изпълнението на правно обвързващи решения на Европейската комисия или на АСРЕ.

(е) Наблюдение на пазара и интеграция: съгласно чл. 21, ал. 1, т. 35, 36 и 37 КЕВР наблюдава степента и ефективността на отваряне на пазара и конкуренцията на едро и дребно, като следи за свързването с енергийните пазари на други държави - членки на Европейския съюз; насърчава интеграцията на пазарите и подкрепя свързаните с това научноизследователски дейности; и наблюдава техническото сътрудничество между операторите на преносни мрежи от държави - членки на Европейския съюз, и от трети държави.

(ж) Справедливо разпределение на капацитета на мрежата: чл. 21, ал. 1, т. 40 изисква КЕВР да следи за оповестяването и справедливото разпределение на наличния капацитет на мрежите между всички ползватели. Точка 41 изисква КЕВР да извършва контрол за развиването на електрическите и газовите мрежи в полза на всички участници, което ще гарантира достатъчен и разполагаем за всички капацитет.

(з) Отнасяне до АСРЕ и уведомяване на Европейската комисия: чл. 21а, ал. 1 оправомощава КЕВР да изиска становище от АСРЕ относно съответствието на решение, взето от регулаторен орган на друга държава - членка, с насоките, посочени в Регламент (ЕО) № 714/2009. Чл. 21а, ал. 3 предвижда, че КЕВР може в двумесечен срок да информира Европейската комисия, когато счита, че решение на друг регулаторен орган, свързано с трансгранична търговия, не съответства на приложимите насоки.

(и) Ръководни принципи: чл. 23, т. 1-2 изисква КЕВР да се ръководи от целта да насърчава, в тясно сътрудничество с АСРЕ, регулаторните органи на други държави членки и Европейската комисия, конкурентен и сигурен вътрешен пазар на електроенергия и да развива добре функциониращи регионални пазари.

(й) Задължение за съдействие от държавните органи и енергийните предприятия: чл. 19, ал. 1 изисква държавните органи, енергийните предприятия и длъжностните лица да оказват съдействие на КЕВР при осъществяването на нейните функции.

6. Посочените по-горе разпоредби без съмнение установяват, че КЕВР разполага с компетентност, правомощия и институционален мандат да предприеме действия по настоящия сигнал. КЕВР не

само е оправомощена, но и е длъжна да защитава трансграничния достъп до пазара, да гарантира недискриминационно разпределение на капацитета и да си сътрудничи с регулаторните органи на други държави и с ACPE при разрешаването на трансгранични спорове.

III. ПАЗАРЕН КОНТЕКСТ: ЕНЕРГИЙНИЯТ ПРЕХОД НА ЕС И СЕКТОРЪТ НА BESS В БЪЛГАРИЯ

7. Европейският съюз е разработил всеобхватна законодателна и политическа рамка, която определя съхранението на енергия - и по-специално батерийните системи за съхранение на енергия - като основен елемент на енергийния преход. Производството и потреблението на енергия представляват над 75 % от емисиите на парникови газове в Съюза, а декарбонизацията на енергийната система е от съществено значение за постигането на целите за неутралност по отношение на климата. Продължаващото преобразуване на енергийната система - характеризиращо се с повишена енергийна ефективност, широкомащабно внедряване на променливо производство от възобновяеми източници, засилена децентрализация и цифровизация и по-дълбока електрификация на икономиката — изисква безпрецедентни нива на гъвкавост. Моделирането последователно показва пряка, а според някои прогнози и експоненциална, връзка между дела на възобновяемите източници в електроенергийния микс и необходимостта от гъвкави ресурси. Тъй като се очаква делът на възобновяемата енергия в електроенергийната система на ЕС да достигне 69% до 2030 г., необходимостта от активи за гъвкавост, като BESS, е съответно неотложна.

8. България се утвърди като един от най-динамичните пазари за BESS в Европа. Съгласно данни на SolarPower Europe за 2026 г. България е на трето място сред пазарите на BESS в ЕС през 2025 г., с приблизително 3 GWh нововъведен капацитет на BESS - най-висок темп на растеж в Европа. Пазарен анализ от 2026 г. оценява, че инсталираната мощност на BESS в България е достигнала приблизително 5 GW към август 2026 г., което представлява около 16% от общата мощност на електроенергийната система на страната и над 46% от комбинираната мощност на слънчевото и вятърното производство.

9. Този забележителен растеж на BESS в България съвпадна с - и беше съществено повлиян от - модела на ограниченията от гръцка страна върху капацитета на междусистемната връзка между двете държави. Възможността операторите на BESS и другите български участници на пазара да изнасят електрическа енергия за Гърция и да внасят електрическа енергия от Гърция е от решаващо значение за търговската жизнеспособност на тези инвестиции и за по-широките услуги за гъвкавост, които активите на BESS предоставят на европейската електроенергийна система.

10. ЕСО ЕАД, българският оператор на електропреносната мрежа, е субектът, отговорен за българската страна на междусистемната връзка. Съгласно чл. 86, ал. 3, т. 1 ЗЕ дейността по пренос на електрическа енергия включва представителство на оператора на електропреносната мрежа и контакти с трети страни, с регулаторните органи на други държави - членки на Европейския съюз, както и представителство в рамките на Европейската мрежа на операторите на преносни системи (ЕМОПС за електроенергия). Съгласно чл. 87, ал. 2, т. 2 и 4 ЗЕ ЕСО ЕАД осигурява преноса на електрическа енергия по електропреносната мрежа, предоставянето и управлението на достъпа на трети страни на недискриминационна основа между ползватели на мрежата или групи от ползватели на мрежата, както и съгласуваното развитие и оперативната съвместимост на

електропреносната мрежа с взаимносвързани електропреносни мрежи. Чл. 112, ал. 3 допълнително предвижда, че при разделянето на пропускателната способност на елементи от мрежата операторът на електропреносната мрежа спазва технически и икономически правила за равноправен достъп и спазване на задълженията за сигурност на мрежата и за публичност на информацията.

IV. ФАКТИЧЕСКА ОБСТАНОВКА: ГРЪЦКО-БЪЛГАРСКАТА МЕЖДУСИСТЕМНА ВРЪЗКА И МОДЕЛЪТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА

A. Физическа междусистемна връзка

11. Електроенергийните системи на Република Гърция (Гърция) и Република България са свързани чрез две високоволтови междусистемни линии за променлив ток 400 kV (HVAC), свързващи следните подстанции: (i) „Марица изток“ (България) с Неа Санта (Гърция); и (ii) Благоевград (България) със Солун (Гърция). Тези междусистемни връзки са критичен компонент на югоизточната европейска електропреносна мрежа и са в основата на трансграничната търговия с електроенергия в целия регион.

12. Наличният преносен капацитет („АТС“) по тези линии се определя чрез координиран процес на изчисляване на капацитета, провеждан от ЕО ЕАД от българска страна и ADMIE/IPTO от гръцка страна, в съответствие с приложимите методологии за разпределение на капацитета и управление на претоварванията („АСМ“).

B. Системни ограничения, наложени от ADMIE/IPTO

13. В продължение на значителен период ADMIE/IPTO прилага модел на поведение, довел до трайно и съществено намаляване на междузоналния преносен капацитет, предоставян на участниците на пазара по границата между Гърция и България. Към вниманието на АПСТЕ бяха насочени следните практики:

(а) Непропорционално ограничаване на нетния преносен капацитет: Стойностите на нетния преносен капацитет („NTC“), публикувани от ADMIE/IPTO за границата между Гърция и България, системно и значително са под техническата пропускателна способност на междусистемната връзка, без адекватна или прозрачна техническа обосновка. Отделно от това, наличните данни пораждават основателни съмнения относно спазването на минималния праг от 70 % по чл. 16, параграф 8 от Регламента за електроенергията, което КЕВР следва да провери въз основа на приложимата методология и данните по т. 34(б).

(б) Неправомерно използване на междузонален капацитет за разрешаване на вътрешно претоварване: Данните убедително показват, че ограниченията на капацитета от ADMIE/IPTO не се дължат на действително трансгранично претоварване, а се използват като инструмент за управление на претоварването в рамките на гръцката пазарна зона - практика, изрично забранена от чл. 16, параграф 8 от Регламента за електроенергията.

(в) Едностранни действия без координация: ADMIE/IPTO е налагал намаления на капацитета едностранно, без надлежна координация с ЕО ЕАД и без да следва процедурите,

предвидени в приложимите методологии CACM и чл. 16, параграф 2 от Регламента за електроенергията.

(г) Липса на пазарно основани коригиращи действия: Вместо да използва недискриминационни, пазарно основани механизми за управление на претоварването - като повторно диспечирание или насрещна търговия - ADMIE/IPTO е прибягнал до пряко ограничаване на междузоналния капацитет в ущърб на българските производители и оператори на BESS.

(д) Продължаващо за неспазване на правилото за минимален капацитет от 70 %: Наличната информация поражда основателни съмнения, че от 1 януари 2026 г., когато изискванията за минимален капацитет по чл. 16, параграф 8 от Регламента за електроенергията станеха изцяло задължителни, ADMIE/IPTO систематично не предоставя минималния капацитет по тази разпоредба по междусистемната връзка между Гърция и България. Тези съмнения за структурно и продължаващо несъответствие следва да бъдат проверени от KEPR.

13а. Значението на въпроса се потвърждава и от доклада на ACER за мониторинг на междузоналния капацитет и управлението на претоварванията от 2025 г. (ACER, 2025 Monitoring Report on electricity cross-zonal capacities and congestion management, 5 септември 2025 г.), в който ACER подчертава, че изпълнението на изискването за 70 % би ограничило ценовите скокове в Югоизточна Европа, и призовава държавите членки и операторите да приоритизират неговото изпълнение. Това допълнително обосновава необходимостта от задълбочена проверка на причините за ограниченията по границата между Гърция и България.

V. ВРЕДИ ЗА БЪЛГАРСКИТЕ УЧАСТНИЦИ НА ПАЗАРА И ВЪТРЕШНИЯ ЕНЕРГИЕН ПАЗАР

14. Описаните по-горе ограничения са причинили и продължават да причиняват тежки и измерими вреди на българските участници на пазара и на по-широкото функциониране на вътрешния енергиен пазар:

(а) Пропуснати възможности за износ и приходи: Българските производители на електрическа енергия и оператори на BESS са претърпели съществено намаляване на възможността си да изнасят електрическа енергия за гръцкия пазар, което е довело до значителни пропуснати приходи и ограничен достъп до пазара.

(б) Ограничен внос и сигурност на снабдяването: Способността на България да внася електрическа енергия от Гърция в периоди на повишено вътрешно търсене или недостиг на снабдяване е била ограничена, с неблагоприятни последици за сигурността на снабдяването.

(в) Изкривяване на формирането на цените на едро: Изкуственото ограничаване на трансграничните потоци възпрепятства сближаването на цените между българските и гръцките пазари на едро и изкривява ефективното разпределение на производствените ресурси в двете държави.

(г) Подкопаване на интеграцията на пазара в Югоизточна Европа: Ограничения възпрепятстват постигането на добре функциониращ и конкурентен вътрешен енергиен пазар в региона на Югоизточна Европа, където Европейската комисия и АСРЕ са определили засиленото междусистемно свързване и трансграничната търговия като приоритетни цели.

(д) Пречка пред интеграцията на възобновяемата енергия: Ограниченият междузонален капацитет намалява възможността за балансиране на променливото производство от възобновяеми източници между държавите, като пряко възпрепятства интеграцията на възобновяемите енергийни източници и постигането на климатичните цели на ЕС.

VI. НАРУШЕНИЯ НА ПРАВОТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

A. Спазване на правилото за минимален капацитет от 70 % - чл. 16, параграф 8 от Регламента за електроенергията

15. Чл. 16, параграф 8 от Регламента за електроенергията установява задължително минимално равнище на междузоналния капацитет, което операторите на преносни системи са длъжни да предоставят. За граници, използващи подхода на координирания нетен преносен капацитет („CNTC“) - включително границата между Гърция и България - минималният капацитет е 70 % от преносния капацитет, при спазване на оперативните граници на сигурност след приспадане на аварийните ситуации (чл. 16, параграф 8, буква „а“).

16. Съгласно чл. 15, параграф 2 от Регламента за електроенергията минималният праг от 70 % следваше да бъде достигнат до 31 декември 2025 г., като през преходния период се предвиждаше ежегодно увеличаване на предоставяния междузонален капацитет по линейна траектория. От 1 януари 2026 г. изискването за минимален капацитет по чл. 16, параграф 8 следва да бъде изпълнявано, при отчитане на евентуални приложими дерогации по чл. 16, параграф 9 и отклонения по чл. 16, параграф 3.

17. Наблюдаваните от 1 януари 2026 г. насам системни и продължителни ограничения на трансграничния преносен капацитет по границата между България и Гърция пораждат сериозни и обосновани съмнения относно спазването на изискването за минимален междузонален капацитет по чл. 16, параграф 8 от Регламента за електроенергията. Мащабът, честотата и продължителността на тези ограничения налагат задълбочена проверка от страна на КЕВР дали предоставяният на пазара капацитет съответства на минималния праг от 70 %, изчислен съгласно приложимата методология, както и дали съществуват надлежно обосновани и приложими правни основания за отклонение от това изискване. Наред с това е необходимо КЕВР да установи дали са предприети всички изискуеми мерки за максимизиране на междузоналния капацитет съгласно чл. 16, параграф 4 от Регламента, включително чрез необходимата координация между съответните оператори на преносни системи.

В. Забрана за ограничаване на междусистемния капацитет за разрешаване на вътрешно претоварване - чл. 16, параграф 8, първо изречение

18. Първото изречение на чл. 16, параграф 8 предвижда безусловно, че „Операторите на преносни системи не ограничават обема на междусистемния капацитет, който трябва да бъде на разположение на участниците на пазара като средство за справяне с претоварване в своята собствена пазарна зона или като средство за управление на потоците, получени от сделки, които са вътрешни за пазарните зони.“.

19. Тази забрана не допуска изключение. Целта ѝ е да гарантира, че разходите и последиците от вътрешното претоварване се понасят в пазарната зона, в която възникват, и не се прехвърлят върху съседни системи чрез ограничаване на междузоналния капацитет.

20. Фактическите данни, изложени по-горе в раздел IV, показват, че ограниченията на капацитета, наложени от ADMIE/IPTO по границата между Гърция и България, служат именно на забранената цел - а именно управление на вътрешното претоварване в гръцката пазарна зона. Този извод се подкрепя от:

- (i) съответствието между периодите на високо вътрешно търсене или напрежение в мрежата в Гърция и налагането на най-тежките ограничения на капацитета по междусистемната връзка между Гърция и България;
- (ii) липсата на съответно претоварване от българска страна, което самостоятелно да обосновава намаленията;
- (iii) технически анализи, съответстващи на управлението на вътрешни ограничения на гръцката мрежа, а не на действително трансгранично претоварване; и
- (iv) липсата от страна на ADMIE/IPTO на прозрачни и проверими технически обосновки за намаленията.

С. Неприлагане на недискриминационни пазарно основани решения - чл. 16, параграф 1

21. Чл. 16, параграф 1 от Регламента за електроенергията изисква проблемите с претоварването на мрежата да се решават чрез „недискриминационни пазарно обусловени решения, които подават ефикасни икономически сигнали към участниците на пазара и операторите на преносни системи“ и че тези проблеми „се решават чрез методи, които не са свързани със сделки“.

22. Тази разпоредба установява ясна йерархия: първоначално ОПС трябва да решават претоварването чрез пазарно основани, недискриминационни средства. Прякото ограничаване на междузоналния капацитет е допустимо само при изключителни обстоятелства като крайна мярка. Системната практика на ADMIE/IPTO:

- (i) не осигурява ефективни икономически сигнали, тъй като изкуственото намаляване на капацитета изкривява формирането на цените и прикрива действителната цена на претоварването;

(ii) дискриминира трансграничните участници на пазара - по-специално българските производители и оператори на BESS - като същевременно предпазва местните гръцки участници от последиците на вътрешното претоварване; и

(iii) по същество представлява ограничение, основано на сделки, доколкото на практика определя кои трансгранични сделки могат да бъдат осъществени чрез изкуствено ограничаване на общия наличен капацитет.

D. Непостигане на максимален междусистемен капацитет - чл. 16, параграф 4

23. Чл. 16, параграф 4 предвижда, че „на участниците на пазара се предоставя максималното равнище на капацитет на междусистемните електропроводи и на преносните мрежи, засегнати от трансграничния капацитет, като се спазват стандартите за безопасност и сигурна експлоатация на мрежата“. Той допълнително изисква, че насрещната търговия и повторното диспечирание, включително трансграничното повторно диспечирание, се използват за максимизиране на наличния капацитет с цел постигане на минималния капацитет, предвиден в параграф 8.

24. Разпоредбата на чл. 16, параграф 4 от Регламента за електроенергията налага положително задължение за максимизиране на междузоналния капацитет при спазване на стандартите за оперативна сигурност, а не само задължение да не бъде ограничаван. Изпълнението на това задължение предполага използването на приложимите коригиращи действия, включително насрещна търговия и повторно диспечирание, в т.ч. трансгранично. Наблюдаваните значителни и продължителни ограничения на капацитета по границата между България и Гърция пораждат сериозни и обосновани съмнения относно изпълнението на това задължение. Задължението по чл. 16, параграф 4 е самостоятелно и не се изчерпва с постигането на минималния праг по чл. 16, параграф 8. Поради това АПСТЕ настоява КЕВР да извърши задълбочена проверка дали предоставяният на пазара междузонален капацитет е максималният допустим при спазване на стандартите за оперативна сигурност, какви коригиращи действия са предприети от съответните оператори на преносни системи и дали са използвани всички приложими мерки за увеличаване на капацитета, включително чрез необходимата трансгранична координация.

E. Нарушение на задълженията за оценка и план за действие - чл. 15 във връзка с чл. 14, параграф 7

25. Чл. 15 от Регламента за електроенергията, разглеждан във връзка с чл. 14, параграф 7, налага конкретни процедурни задължения на ОПС във връзка със съответствието на капацитета. От 1 януари 2026 г. ОПС трябва да оценяват дали минималните капацитети, предвидени в чл. 16, параграф 8, са постигнати, и да представят доклади за оценка на ACPE и на компетентните национални регулаторни органи. Когато оценката установи несъответствие, ОПС и държавата членка трябва да разработят и изпълнят планове за действие, в които се определят мерките за постигане на съответствие.

26. Доколкото е известно на АПСТЕ, ADMIE/IPTO не е: (i) представил цялостна оценка, доказваща съответствието с прага от 70 % по границата между Гърция и България; (ii) разработил адекватен план за действие с конкретни коригиращи мерки и срокове; и (iii) предоставил достатъчно информация на ACPE и засегнатите национални регулаторни органи относно структурните причини за недостига на капацитет. Това процедурно несъответствие задълбочава съществените нарушения и допълнително подкопава механизмите за прозрачност и отчетност на Регламента за електроенергията.

F. Несъответствие с Регламент (ЕО) № 714/2009

27. Член 16 от предходния Регламент (ЕО) № 714/2009 установява основополагащия принцип, че максималният капацитет на междусистемните връзки и преносните мрежи, засягащи трансграничните потоци, трябва да бъде предоставен на участниците на пазара. Поведението на ADMIE/IPTO представлява дългогодишен модел на несъответствие, предхождащ Регламента за електроенергията, което подчертава неговия структурен характер и необходимостта от решителна намеса.

G. Въздействие върху целите на Договора и Европейския зелен пакт

28. Ограниченията по междусистемната връзка между Гърция и България не са само двустранен въпрос. Те имат системни последици за вътрешния енергиен пазар и за постигането на целите на енергийната политика на Съюза, залегнали в чл. 194 от Договора за функционирането на Европейския съюз („ДФЕС“). По-специално ограниченията:

- (i) подкопават целта да се осигури функционирането на енергийния пазар (чл. 194, параграф 1, буква „а“ ДФЕС);
- (ii) възпрепятстват целта да се осигури сигурността на енергийните доставки в Съюза (чл. 194, параграф 1, буква „б“ ДФЕС), като ограничават възможността на държавите членки в региона да диверсифицират доставките и да си помагат взаимно във времена на криза;
- (iii) възпрепятстват интеграцията на възобновяемите енергийни източници и целите на Европейския зелен пакт и обвързващите климатични цели на ЕС;
- (iv) допринасят за фрагментирането на електроенергийния пазар в Югоизточна Европа; и
- (v) създават опасен прецедент, който, ако не бъде отстранен, може да насърчи други ОПС и държави членки да възприемат аналогични практики, като постепенно подкопае основите на вътрешния енергиен пазар.

VII. НЕИЗПЪЛНЕНИЕ ОТ РААЕУ НА НЕГОВИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ - ЧЛ. 59 ОТ ДИРЕКТИВАТА ЗА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯТА

29. Член 59 от Директивата за електроенергията определя задълженията и правомощията на националните регулаторни органи. Наред с другото, националните регулаторни органи са длъжни да гарантират:

- (а) съответствието на ОПС с техните задължения по Директивата за електроенергията, Регламента за електроенергията и приложимите мрежови кодекси и насоки (чл. 59, параграф 1, буква „а“);
- (б) премахването на ограниченията върху търговията с електроенергия между държавите членки, включително разработването на подходящ междузонален преносен капацитет (чл. 59, параграф 1, буква „б“); и
- (в) ОПС да предоставят капацитета на междусистемните връзки в максимална степен съгласно чл. 16 от Регламента за електроенергията (чл. 59, параграф 1, буква „в“).

30. RAAEY, в качеството си на гръцки национален регулаторен орган, не е изпълнил тези задължения. Като е допуснала или не е предприела ефективни действия срещу системното ограничаване на междузоналния капацитет от ADMIE/IPTO, RAAEY:

- (i) не е премахнал ограниченията върху търговията, наложени от ADMIE/IPTO (чл. 59, параграф 1, буква „б“);
- (ii) не е гарантирал, че ADMIE/IPTO предоставя капацитета на междусистемните връзки в максимална степен (чл. 59, параграф 1, буква „в“); и
- (iii) не е гарантирал съответствието на ADMIE/IPTO с чл. 15, чл. 16, параграф 1, чл. 16, параграф 4 и чл. 16, параграф 8 от Регламента за електроенергията (чл. 59, параграф 1, буква „а“).

31. Неизпълнението от RAAEY на нейните надзорни и правоприлагащи правомощия представлява самостоятелно основание за регулаторна намеса и показва, че механизмите на национално равнище от гръцка страна са недостатъчни за гарантиране на съответствието със задълженията по правото на Съюза, уреждащи междузоналния капацитет.

VIII. ЗАЩО КЕВР ТРЯБВА ДА ПРЕДПРИЕМЕ ДЕЙСТВИЯ И НАЛИЧНИ СПОСОБИ

32. КЕВР не упражнява пряка компетентност по отношение на ADMIE/IPTO или RAAEY. Правомощията на КЕВР по ЗЕ и съгласно правото на ЕС обаче предоставят надеждна рамка за разглеждане на настоящата ситуация чрез следните способности:

- (а) Събиране на данни от ECO ЕАД: КЕВР може и следва да изиска от ECO ЕАД всички данни относно изчисляването на капацитета, стойностите на NTC, процеса на координация с ADMIE/IPTO и собствената позиция на ECO ЕАД относно ограниченията от гръцка страна (чл. 21, ал. 1, т. 16; чл. 78).

(б) Указания до ЕСО ЕАД: КЕВР е оправомощена да укаже на ЕСО ЕАД да настоява за координирано изчисляване на капацитета, съответстващо на методологиите САСМ и чл. 16 от Регламента за електроенергията, както и системно да документира всеки случай на едностранно намаляване от гръцка страна. КЕВР следва също да гарантира, че ограниченията от българска страна не дискриминират операторите на BESS (чл. 21, ал. 1, т. 8з, 13а и 40).

(в) Формално взаимодействие с RAAEY: КЕВР може да се ангажира формално с RAAEY съгласно правомощията си за трансгранично сътрудничество (чл. 21, ал. 1, т. 28), като паралелно се позове на задълженията на националните регулаторни органи по чл. 59 от Директивата за електроенергията.

(г) Искане за становище от АСРЕ и уведомяване на Европейската комисия: Съгласно чл. 21а, ал. 1 3Е КЕВР може да изиска становище от АСРЕ относно съответствието на всяко относимо решение на RAAEY с приложимите насоки. Съгласно чл. 21а, ал. 3 КЕВР може също да информира Европейската комисия в двумесечен срок, когато счита, че решение на друг регулаторен орган, свързано с трансгранична търговия, не съответства на приложимите насоки.

(д) Ескалация до АСРЕ: Когато не може да бъде постигнато съгласие с RAAEY, КЕВР може да отнесе въпроса до АСРЕ съгласно чл. 6, параграф 10 от Регламент (ЕС) 2019/942 („Регламентът за АСРЕ“), самостоятелно или съвместно с RAAEY, като поиска от АСРЕ да приеме обвързващо индивидуално решение по разглежданите трансгранични въпроси. Чл. 6, параграф 10 оправомощава АСРЕ да приема индивидуални решения по регулаторни въпроси с последици за трансграничната търговия или сигурността на системата, когато националните регулаторни органи не са успели да постигнат съгласие или когато е отправено съвместно искане. КЕВР може допълнително да поиска от АСРЕ да упражни правомощията си за разследване по чл. 6, параграфи 12 и 13 и функциите си по мониторинг по чл. 8 от Регламента за АСРЕ.

(е) Временни мерки: КЕВР може да поиска от АСРЕ да приеме временни мерки за предотвратяване на по-нататъшното влошаване на междузоналния капацитет до приключване на всяко разследване.

(ж) Отнасяне до Европейската комисия: КЕВР може да информира Европейската комисия за продължаващото неизпълнение от страна на Република Гърция на нейните задължения, с оглед евентуалното започване на производство за установяване на нарушение по чл. 258 ДФЕС.

(з) Годишно докладване: КЕВР следва да отрази въпроса и констатациите си в годишния си доклад до АСРЕ и Европейската комисия (чл. 21, ал. 1, т. 26), като гарантира прозрачност и отчетност.

33. Горейзброените правомощия предоставят на КЕВР всички необходими инструменти за защита на интересите на българските участници на пазара и за запазване на целостта на трансграничната търговия.

IX. КОНКРЕТНИ ИСКАНИЯ

34. С оглед на изложеното по-горе, АПСТЕ отправя до КЕВР искане да:

(а) образува официална проверка във връзка с настоящото изложение, като упражни общите си контролни и надзорни правомощия;

(б) изиска от ECO ЕАД да представи всички данни относно изчисляването на капацитета по междусистемната връзка между Гърция и България, включително исторически стойности на NTC, резултатите от координираните изчисления с ADMIE/IPTO, цялата кореспонденция с ADMIE/IPTO и RAAEY относно разпределението на капацитета и оценката на ECO ЕАД на техническите обосновки - или липсата на такива - за намаленията от гръцка страна, както и данни за конкретните критични мрежови елементи и оперативни ограничения, обуславящи намаляването на капацитета; за оператора, от чиято система произтичат съответните ограничения; за разгледаните и приложените коригиращи действия, включително повторно диспечиране и насрещна търговия; за това дали намаленията са резултат от надлежно координиран процес между двата оператора; както и оценките по чл. 15 от Регламента за електроенергията, всички искани или предоставени дерогации по чл. 16, параграф 9 и приложимите планове за действие за границата между Гърция и България (съгласно чл. 21, ал. 1, т. 16 и чл. 78 ЗЕ);

(в) даде указания на ECO ЕАД: (i) да настоява за координиран процес на изчисляване на капацитета, който изцяло съответства на методологиите CACM и чл. 16 от Регламента за електроенергията; (ii) официално да документира и оспорва всеки случай на едностранно намаляване на капацитета от ADMIE/IPTO; и (iii) да гарантира, че ограниченията от българска страна не дискриминират операторите на BESS и не възпрепятстват достъпа им до пазара на електроенергия (съгласно чл. 21, ал. 1, т. 8з, 13, 13а и 40);

(г) се ангажира формално с RAAEY съгласно чл. 21, ал. 1, т. 28 ЗЕ и чл. 59 от Директивата за електроенергията, като съобщи съдържанието на настоящия сигнал и поиска позицията на RAAEY относно установените нарушения, както и нейния план за коригиращи действия;

(д) поиска становище от ACPE съгласно чл. 21а, ал. 1 ЗЕ относно съответствието на поведението - или бездействието - на RAAEY с насоките по Регламент (ЕО) № 714/2009 и Регламента за електроенергията;

(е) когато КЕВР счита, че позицията на RAAEY или всяко относимо решение не съответства на приложимите насоки, да информира Европейската комисия съгласно чл. 21а, ал. 3 ЗЕ в законоустановения двумесечен срок;

(ж) в случай че двустранното взаимодействие с RAAEY не доведе до удовлетворително разрешаване на въпроса в разумен срок, да отнесе въпроса до ACPE съгласно чл. 6, параграф 10 от Регламента за ACPE, като поиска от ACPE да приеме обвързващо решение, с което да изиска от ADMIE/IPTO да предостави максималния капацитет по междусистемната връзка между Гърция и България в съответствие с чл. 16, параграф 1, чл. 16, параграф 4 и чл. 16, параграф 8 от Регламента за електроенергията, както и да изиска от RAAEY да упражни надзорните си правомощия, за да гарантира продължаващо съответствие;

(з) поиска от ACPE да упражни правомощията си за разследване по чл. 6, параграфи 12 и 13 и функциите си по мониторинг по чл. 8 от Регламента за ACPE, както и да разгледа временни мерки за

предотвратяване на по-нататъшното влошаване на междузоналния капацитет до приключване на всяко производство;

(и) когато е подходящо, отнесе въпроса до Европейската комисия с цел започване на производство за установяване на нарушение по чл. 258 ДФЕС срещу Република Гърция поради неизпълнение на задълженията ѝ по Регламента за електроенергията и Директивата за електроенергията;

(й) гарантира, че ADMIE/IPTO и RAAEY изпълняват задълженията си по чл. 15 от Регламента за електроенергията за извършване на оценки на капацитета и, когато бъдат установени недостатъци, за разработване и изпълнение на планове за действие с конкретни мерки и срокове;

(к) отрази настоящия въпрос и констатациите на КЕВР в годишния си доклад до АСРЕ и Европейската комисия (чл. 21, ал. 1, т. 26 ЗЕ); и

(л) приеме всички допълнителни мерки в рамките на своята компетентност по ЗЕ, включително принудителни административни мерки по чл. 201–203, които могат да бъдат необходими за защита на интересите на българските участници на пазара и за отстояване на върховенството на закона във вътрешния енергиен пазар.

Х. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

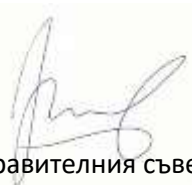
35. Продължаващото ограничаване на капацитета на електропреносната мрежа по междусистемната връзка между Гърция и България от ADMIE/IPTO представлява сериозно и продължаващо нарушение на Регламента за електроенергията - по-специално на чл. 16, параграф 1, чл. 16, параграф 4 и чл. 16, параграф 8 - заедно с нарушение на задълженията за оценка и план за действие по чл. 15. Неизпълнението от RAAEY на нейните надзорни и правоприлагащи задължения по чл. 59 от Директивата за електроенергията допълнително задълбочава ситуацията.

36. Тези нарушения са причинили и продължават да причиняват съществени вреди на българските участници на пазара, включително операторите на BESS, и на функционирането на вътрешния енергиен пазар. Те са фундаментално несъвместими с целите на енергийната политика на Съюза, Европейския зелен пакт и правилното функциониране на електроенергийния пазар в Югоизточна Европа.

37. АПСТЕ остава на разположение на КЕВР и е готов да предостави всякаква допълнителна информация, данни или технически анализ, които могат да бъдат изискани във връзка с настоящото изложение.

С уважение,

Никола Газдов

Председател на Управителния съвет,

Асоциация за производство, съхранение и търговия на електроенергия (АПСТЕ)